

ПРЕС КЛИПИНГ

23. септембар 2014.

НАСЛОВИ

- Srpske firme želi 1,732 kupca;(str.2)
- U Beču o privatizacijama 502 srpske firme;(str.3)
- I otkazi deo mera štednje;(str.4)
- Registar privrednika kojima je zabranjen rad od sledeće godine;(str.6)
- Udruženje sindikata penzionera o smanjenju penzija;(str.7)
- U Beogradu štrajkuje 250 radnika Jumka;(str.7)
- Поскупљења баш никоме не падају на памет;(str.9)
- Нек држава удари на своје фирме;(str.10)
- Radnici "Jumka" u petak u Ministarstvu;(str.12)
- Pančevo: Na prodaju 13 preduzeća sa 3.500 radnika;(str.13)
- Kakvi su efekti Zakona o radu i da li su ispunjena obećanja vlasti;(str.14)
- Ukoliko sindikati i uspeju da nateraju vlast i poslodavce da povećaju minimalac, njegove efekte osetiće samo mali deo radnika;(str.15)
- Mogući socijalni nemiri;(str.17)
- Izazov primena zakona protiv diskriminacije;(str.18)
- Kragujevac: Brža proizvodnja siromaštva;(str.19)
- Užice: Stari kolektivni ugovori štite radnike;(str.21)
- Borba za otpremnine;(str.22)
- Razočarani i neodlučni;(str.25)
- Strepi više od 2.000 radnika;(str.27)
- Pozorišna gerila protiv represije;(str.28)
- Prijave do četvrtka;(str.30)

Srpske firme želi 1,732 kupca

D. I. KRASIĆ

Interesovanje za preduzeća koja bi Srbija trebalo da privatizuje premašilo sva očekivanja, ukazuju u nadležnoj agenciji. Investitori merkaju 403 od 502 ponuđene firme. Sem klasične kupovine u igri i strateška partnerstva

NA adresu Agencije za privatizaciju do 15. septembra pristiglo je tačno 1.732 ponude investitora za 403 preduzeća spremna za prodaju. Za tačno 99 njih, od ukupno 502 firme za koje je Agencija „opipavala“ puls investitora, nije stigla nijedna ponuda. Iako je broj zainteresovanih ulagača i strateških partnera premašio očekivanja domaćih zvaničnika, broj preduzeća koje niko neće nije iznenađujući. Od početka se računalo sa likvidacijom 58 firmi koje postoje samo na papiru, dok je, po rečima v. d. direktorke Agencije za privatizaciju Marijane Radovanović, u startu još oko 50 firmi ispunjavalo uslove za stečaj.

Kakva će sudbina biti svakog konkretnog preduzeća tek će biti odlučeno. Kao što je najavio ministar privrede Željko Sertić, tek sledi razmatranje pristiglih ponuda.

- Među ponudama nisu samo one za kupovinu preduzeća ili dela imovine, već ima interesovanja i za strateška partnerstva, kao i za ozbiljan rad na obnovi preduzeća. Najbolje se kotiraju ona koja imaju mogućnost za razvoj i mogu da funkcionišu na bolji i kvalitetniji način - istakao je Sertić.

- Ipak, 99 preduzeća nije dobilo ponudu, jedan deo od ovih 403 neće biti dovoljno kvalitetan. Ne možemo da kažemo broj onih koja će otići u stečaj, ali će znatan deo morati da ode.

Agencija za privatizaciju predložiće ministarstvu, do kraja oktobra, način privatizacije za svako konkretno preduzeće, a Ministarstvo će, potom, izraditi konkretan program za privatizaciju. To može da bude upravo prodaja samo imovine, ili kapitala, strateško partnerstvo i prenos kapitala bez naknade zaposlenima ili strateškom partneru. Ponude investitora će predstavnici ministarstva razmatrati zajedno sa sindikatima i rukovodstvima preduzeća.

IZ SRBIJE, NEMAČKE, AMERIKE... Kada je reč o poreklu investitora, najviše ponuda stiglo je, kako se i očekivalo - iz Srbije, ukupno 1.318. Od stranih država, najviše ponuda pristiglo je iz Nemačke: 72. Sledi SAD sa 35 ponuda, Bugarska 34, Rusija sa 26, Britanija 21... Interesanto je da je bilo ponuda i iz Češke - ukupno 18, ali i po šest iz Crne Gore i Poljske. Javili su se čak i investitori iz Paname - sa ukupno četiri pisma o zainteresovanosti. Isto toliko, pristiglo ih je i od investitora iz Ujedinjenih Arapskih Emirata.

Nije isti model privatizacije dobar za svako preduzeće. Za metalski kompleks koji ima ogromnu imovinu, po mišljenju direktorke Agencije za privatizaciju, najbolje je strateško partnerstvo.

- Republika Srbija bi u novo preduzeće, pretvaranjem duga u vlasništvo, unela na primer opremu i proizvodne hale, a strateški partner bi mogao da unese licende i tehnologiju u istoj vrednosti - izavila je ranije za „Novosti“ Marijana Radovanović, uz napomenu da se veliki broj investitora javio upravo za preduzeća u ovom sektoru, od kojih mnoga sa liste nikada nisu bila privatizovana: IMT, IMR, „Prva petoletka“, „14. oktobar“...

PRVI U STEČAJ

PRVI na listi za stečaj su 58 preduzeća koja, praktično, postoje samo na papiru: nemaju imovinu, zaposlene, nemaju čak ni delatnost, niti postoje na adresi. Među njima su: „Aerodom parking“ iz Beograda, Klokot banja iz Bujanovca, „Jugoslovenski leksikografski zavod“, „Gorenje BG“, „Birooprema omladinska knjiga“... Pored ovih firmi, u startu je još oko 50 preduzeća ispunjavalo uslove za pokretanje stečaja. Čekalo se samo da to potvrdi i manjak interesovanja investitora.

<http://www.blic.rs/Vesti/Ekonomija/497031/U-Becu-o-privatizacijama-502-srpske-firme>

U Beču o privatizacijama 502 srpske firme

Austrijsko-srpski privredni forum biće večeras održan u Beču na kome će o predstojećoj privatizaciji 502 preduzeća u Srbiji govoriti direktorka Agencije za privatizaciju Srbije Marijana Radovanović.

Prezentacijom, Austrijsko-srpski privredni forum želi da pruži priliku potencijalnim investitorima iz Austrije da iz prve ruke dobiju informacije o privatizaciji. Učešće u predavanju na temu "Nova Srbija: Predstojeća privatizacija 502 preduzeća na bazi novog Zakona o privatizaciji" uzeće i direktorka Centra za privatizaciju Ivana Ranković ÂBlažević.

Među privrednicima u Austriji i dalje postoji interesovanje za ulaganje u Srbiji, istakao je predsednik Austrijsko-srpskog privrednog foruma iz Beča Radivoje Petrikić.

"Interes za ulaganje u Srbiji i dalje postoji. Prema mojim saznanjima za proces privatizacije je interesovanje bilo nešto manje i nije bilo puno pisama zainteresovanosti iz Austrije", rekao je on.

Petrikić je, međutim, ocenio da to ne mora puno da znači, jer više od 400 firmi iz Austrije već je prisutno u Srbiji i sigurno su predstavnici tih preduzeća pratili ponudu Agencije za privatizaciju", objasnio je Petrikić za Tanjug.

- Vlada premijera Aleksandra Vučića poslednjih meseci počela je brojne reforme i donela više važnih zakona za razvoja države. Jedna od hrabrijih vladinih odluka je donošenje novog zakona o bankrotu, kao i zakona o privatizaciji, koji na delu pokazuju volju za reformama i evropsku orijentaciju srpske vlade - istakao je ugledni bečki advokat Petrikić iz advokatske kancelarije "CMS Rajh-Rorvig Hajnc" dodajući da je rezultat ovakve orijentacije, između ostalog, privatizacija 502 preduzeća.

I otkazi deo mera štednje

Gordana Bulatović, Danijela Nišavić

Racionalizacija broja zaposlenih u javnom sektoru jedna je od mera štednje. Otpuštanja će biti mnogo veća u javnim preduzećima nego u državnoj administraciji.

Odluka o smanjenju plata nije konačna

- Vlada ne želi napamet da se obavezuje da će linearno smanjiti broj zaposlenih - kaže Dušan Vujović, ministar finansija.

Upitan da li je ekonomskim merama predviđeno i otpuštanje oko 160.000 ljudi iz javnog sektora, od 780.000 koliko ih je zaposleno, Vujović ističe da se to mora učiniti, ali tako da se ne pokvari kvalitet usluga koje država pruža.

- Reformu javnog sektora vodi ministar Kori Udovički, to nije lak posao i svi iz Vlade će morati da zalegnu - rekao je Vujović.

Ono što je izvesno jeste smanjenje plata i penzija, i to za novembar.

- Odlučili smo se za progresivno umesto za linearno smanjenje primanja, veći deo tereta će se usmeriti na ljude sa većim primanjima, ali to s druge strane zahteva složenije izmene zakona i više vremena - ističe Vujović.

Teret da nose milioneri

Nudimo ruku saradnje i zaista želimo da zajedno radimo sa Vladom na paketu ekonomskih mera, rekao je za portal Istinomer lider DS Bojan Pajtić, koji smatra da bi najveći teret krize trebalo da snosi 20.000 milionera Srbije.

- Nije korektno prebacivati odgovornost zbog nesposobnosti vlasti na prosvetne radnike, rudare, sudije, penzionere - ocenio je Pajtić.

Kako je "Blic" već objavio, penzije do 25.000 dinara neće biti smanjene, dok će se za one iznad tog iznosa primenjivati formula: kada se od neto iznosa odbije 25.000 koji ne podležu umanjuju, razlika do punog iznosa se množi sa 0,22 odsto i tako se dobije iznos umanjenja. Na primer, ako je penzija 30.000, odbije se 25.000, a preostalih pet hiljada pomnoži se sa 0,22 odsto. To je umanjenje koje iznosi 1.100 dinara, odnosno penzija se smanjuje na 28.900.

Plate u javnom sektoru biće smanjenje metodologijom koja još nije konačna. Sve plate preko 25.000 do 100.000 dinara biće umanjene 10 odsto. Zarade iznad 100.000 dinara bile bi oporezovane na sledeći način - do 100.000 dinara sa 10 odsto, a iznos iznad toga sa 15 ili 16 odsto. Postoji doduše i razmišljanje u Vladi da se zarade iznad 100.000 umanje za 20, a one preko 150.000 za 25 odsto.

Plata od 140.000 dinara bila bi umanjena tako da se od 100.000 odbije 10 odsto, odnosno 10.000. Na 40.000 iznad obračunala bi se stopa od 15 odsto, što je umanjenje od 6.000 dinara ili ukupno 16.000. Što znači zaradu od 124.000 dinara.

Granične plate

Za granične plate, oko 26.000 dinara, kao i za one od 100.000, odnosno 150.000, kako "Blic" saznaje, tek će biti saopštena formula.

Moguće smanjenje i 25 odsto

I premijer Vučić i ministar Vujović su ponovili da je cilj da se najviše oporezuju oni koji najviše primaju. Zato u Vladi i dalje razmišljaju o dodatnim merama, poput one o smanjenju plata za 20, pa čak i 25 odsto. Po tom predlogu, o kome će se tek raspravljati, plate iznad 100.000 bile bi umanjene za 20, a one iznad 150.000 i za 25. odsto.

Ako ta opcija prođe, onda bi plata od 180.000 dinara bila ovako umanjena: do 100.000 - 10 odsto, odnosno 10.000. Plus 20 odsto na iznos iznad 100.000 do 150.000, umanjuje se dakle 50.000 za petinu - 10.000. Konačno, iznos iznad 150.000, odnosno za 30.000, smanjio bi se za 25 odsto, što je 7.500. Ukupno umanjenje 27.500, nova plata 152.500.

U PRIPREMI ZAKON O DISKVALIFIKOVANIM LICIMA

Registar privrednika kojima je zabranjen rad od sledeće godine

Tanjug

Polovinom naredne godine Srbija dobija propis, kolokvijalno nazvan "zakon o diskvalifikovanim licima", koji će jednom broju privrednika privremeno zabraniti pokretanje novih poslova zbog zloupotrebe prava iz svoje nadležnosti.

Direktor Agencije za privredne registre Zvonko Obradović je za Tanjug rekao da je reč o Registru diskvalifikovanih lica koji bi trebalo da podigne nivo pravne sigurnosti zemlje.

Zakon bi, prema njegovim rečima, trebalo da reši pitanje ograničenja prava određenom broju osoba kojima je sud izrekao određenu meru zabrane obavljanja delatnosti, ali i neki drugi državni organi u vezi sa izvršenjem određenog krivičnog dela ili prekršajnog postupka.

"Očekujemo da ćemo u naredne dve nedelje otvoriti javnu raspravu na zakon koji je kolokvijalno nazvan 'zakon o diskvalifikovanim licima'. Radna grupa je završila preliminarni tekst i bićemo otvoreni za nove predloge", kazao je Obradović i dodao da bi pomenuti zakon trebalo da prođe skupštinsku proceduru u oktobru.

Upitan na koga će se sve ova zabrana odnositi, Obradović kaže da će se taj propis odnositi pre svega na članove organa upravljanja i zakonske zastupnike, dakle, na one koji imaju odlučujuću ulogu u kompanijama.

"Ne možemo sva lica obuhvatiti ovim propisom. Mislim da nema potrebe ići široko u smislu da zakon obuhvati i osnivače društava, već samo na lica koja donose poslovne odluke i kojima je neophodno privremeno ograničiti pravo na pokretanje poslovanja", navodi on.

Vremenski okvir trajanja zabrane opredeljen je trajanjem sudske kazne ili dužinom blokade, kaže Obradović i dodaje da novo poslovanje

Privremena zabrana

Zabrana bi se, kaže Obradović, odnosila na privredne subjekte čiji su poslovni računi u blokadi, a predlog će biti da taj rok ne bi trebalo da bude duži od 60 dana. On je podsetio je da u praksi jedan broj osoba zloupotrebjava to pravo, registruje novi biznis pri čemu ostavlja aktuelnu kompaniju u problemima, otvara novu i na nju prenosi poslovanje.

neće moći da se pokrene za vreme dok traje kazna koju je sud izrekao, kao ni dok traje blokada poslovnog računa.

On je ukazao da ovakva vrsta razmene podataka između institucija u Srbiji danas ne postoji i navodi da se uspostavlja i jedinstvena baza prekršaja.

U Radnoj grupi za izradu zakona o diskvalifikovanim licima, čiji je pun naziv zakon o privremenim ograničenjima prava lica na sticanje i vršenje određenih prava u privrednim subjektima i obavljanje privredne delatnosti nalaze se i predstavnici Ministarstva privrede, Ministarstva finansija, Narodne banke Srbije, predstavnici Pravnog fakulteta.

<http://www.blic.rs/Vesti/Ekonomija/496909/Udruzenje-sindikata-penzionera-o-smanjenju-penzija>

Udruženje sindikata penzionera o smanjenju penzija

Tanjug

Povodom najavljenih smanjenja penzija i prodaje imovine PIO fonda, Udruženje sindikata penzionera Srbije najavilo je da će sutra održati konferenciju za medije.

Na konferenciji će govoriti podpredsednica Udruženja Marija Todorović a prisutni će biti upoznati sa sa zaključcima okruglog stola "Reforma penzijsko invalidskog osiguranja i imovina fonda PIO".

Konferencija za medije biće održana u prostorijama Saveza samostalnih sindikata Srbije, najavilo je to udruženje.

<http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/496892/U-Beogradu-strajkuje-250-radnika-Jumka>

U Beogradu štrajkuje 250 radnika Jumka

Z.L.

Oko 250 radnika fabrike Jumko iz Vranja okupilo se danas u Beogradu, ispred zgrade Ministarstva privrede, da bi izrazili nezadovoljstvo zbog svog lošeg položaja i zbog 30 neisplaćenih plata.

Radnici te firme u restrukturiranju, kako su naveli, ne primaju ni minimalnu zaradu, isplate kasne mesecima, nemaju povezan radni staž, ni pravo na lečenje, pošto im nisu overene zdravstvene knjižice.

Predsednica Asocijacije slobodnih i nezavisnih sindikata (ASNS) Ranka Savić navela je da radnici traže da ih primi ministar privrede Željko Sertić, da bi ih obavestio da li je neko od potencijalnih kupaca dostavio Agenciji za privatizaciju pismo o zainteresovanosti za fabriku Jumko.

- Osm meseci bezuspešno pokušavamo da dođemo do nadležnih, do ministara, premijera, pokušavamo da napravimo dogovor da se radnici Jumka vrata na posao - kazala je Ranka Savić.

Ona je navela da su zbog lošeg stanja u fabrici, u poslednjih 10 dana umrle četiri radnice fabrike Jumko, a da je ogroman broj radnika zbog stresa oboleo od karcinoma.

- Došli smo danas kod ministra Sertića da ukažemo, da radnici nemaju više hleba da jedu, deca im se ispisuju iz fakulteta, postalo je nemoguće živeti u Vranju. Ako je Srbija socijalna država i ako svi govore da se vodi računa o siromašnima, evo danas smo tu nadam se da će neko da nas primi i kaže šta će biti sa ovim ljudima - naglasila je Savić.

Glavni poverenik ASNS Jumka Snežana Veličković navela je da radnici svakodnevno već pet meseci štrajkuju ispred fabrike, ali rukovodštvo nema sluha za njihove probleme, već je zaposlilo još 200 radnika.

Predstavnici sindikata naveli su da će ostati u Beogradu sve dok ih ne primi na sastanak neko od nadležnih i naveli da ukoliko se ne odgovori na njihove zahteve, sledeći korak bi mogao da bude blokada autoputa.

U Jumku je zaposleno oko 1.700 radnika kojima plate kasne nekoliko meseci, zbog čega su početkom godine štrajkovali tri meseca.

Поскупљења баш никоме не падају на памет

- Нема разлога за поскупљење најважнијих намирница, имајући у виду добру пољопривредну годину и добре приносе готово свих пољопривредних култура, изјавио је министар трговине Расим Љајић

Празни џепови не дају ценама да расту

додајући да трговци треба да поведу рачуна и о маржама како би, имајући у виду ослабљену куповну моћ, обезбедили довољне промете у радњама.

- Куповна моћ је тако мала да трговци сасвим сигурно о томе воде рачуна када дефинишу цене и висину маржи на основне пољопривредне и прехранбене производе, рекао је он.

Он је нагласио да још увек није донета одлука о вишим ценама гаса и струје за грађане, те ни с те стране сада нема разлога за поскупљења, а ни најновије економске мере Владе Србије неће довести до кориговања ценовника у малопродаји.

- С обзиром да су предложеним економским мерама заштићени најугроженији, односно они са најмањим примањима, не очекују се значајнији поремећаји када се говори и о снабдевености и о ценама основних животних производа. Анализе које смо радили показују да они који имају најмања примања, укључујући и највећи део пензионера, већином купују домаћу робу, тако да неће бити ни неких значајних поремећаја када говоримо о домаћим произвођачима хране и основних пољопривредних прехранбених производа, сматра Љајић.

Упитан да ли очекује да трговци снизе цене појединих производа, Љајић је рекао да би економска логика говорила у прилог чињеници да ће трговци сада сигурно размотрити питање висине маржи на поједине производе, јер на тај начин могу да задрже на неком садашњем нивоу и промет у малопродаји.

- Да ли ће се то и догодити тешко је предвидети у моменту, али не би се изненадио уколико се и то догоди, рекао је Љајић.

Он је истакао да је тачно да је мала куповна моћ становништва, иако статистика у првих седам месеци бележи раст од 2,5 одсто промета у малопродаји.

Поменимо, промет робе у трговини на мало у Србији је за годину дана, према званичној статистици, повећан за 5,3 одсто, што је податак којим су трговци у најмању руку изненађени јер им продаја пада. Објашњавају да су у обзир највероватније узети апсолутни износи, те да није рачуната инфлација. Такође, трговци указују на то да је можда и дошло до повећања продаје у некој другој врсти трговине, али не и код робе широке потрошње.

Цене најважнијих намирница, које и превладавају у нашим дневним корпама, углавном нису расле, а трговци кажу да су у летњим месецима промети константно опадали. Како је за наш лист изјавио директор трговинске компаније “Гомекс” Горан Ковачевић у малим и средњим

продавницама просечни дневни пазари пали су на 250 до 400 динара, а у великим од 1.500 до 2.000 динара.

Ковачевић још указује да је у овој години промет робе широке потрошње обележио и значајан пад цена основних животних намирница у односу на прошлу. Јефтинији су уље, шећер, брашно, хлеб..., па је тешко очекивати да се повећати и приходи трговина. На пример, на продаји хлеба имају пораст у комадима од 16 одсто, а финансијски су - на истом као прошле године, објашњава он.

Иначе, трговци очекују даљи пад промета када ступе на снагу економске мере, то јест смање се пензије и плате у јавном сектору, а то ће трговце додатно натерати или да обарају марже или да смањују број запослених.

Ако на цене хране у наредном периоду буду утицале само сировине, то јест ако их не погура гас који је већ мало покупео, најважније намирнице би чак требало још да појефтине. Ниже су цене житарица и уљарица овогодишњег рода, шећерна репа такође се произвођачима плаћа мање, па би према томе млеко и месо и њихове прерађевине, уље, шећер, брашно и тестенина у најмању руку требало да остану на садашњем нивоу.

С. Глушчевић

Нема нових ценовника

- Нисмо од добављача добили никакве најаве поскупљења за наредни период - каже за "Дневник" Оливера Ћирковић из компаније "Универекспорт" додајући да су током лета забележена и нека снижења намирница. - Смањење пензија и плата у јавном сектору ће утицати на куповну моћ потрошача, али ћемо у сваком случају настојати да, као и до сада, купцима изађемо у сусрет разним погодностима и акцијама које свакодневно организујемо, било да је реч о снижењима, одложеном плаћању...

<http://www.dnevnik.rs/ekonomija/nek-drzava-udari-na-svoje-firme>

Нек држава удари на своје фирме

Држава ће ове године из буџета морати да издвоји више од милијарде евра како би покрила дугове које су направила јавна предузећа. С друге стране, целокупна уштеда која ће се на годишњем нивоу направити смањивањем плата у јавном сектору и пензија

Губиташи само трошак за државу

процењује се на око 400 милиона евра.

Из овога се јасно види да ће све жртве које ће грађани поднети да би се земља спасила банкрота, бити узалудне уколико држава не направи оштре резове у јавним предузећима.

Таквом, узалудном, већ се показала жртва коју су поднели запослени који су плаћали солидарни порез. Наиме, трошкови губитака које су направила само два државна предузећа - "Србијагас" и смедеревска "Железара", појели су све додатне приходе буџета направљене увођењем солидарног пореза и повећањем доње границе пореза на додатну вредност са осам

на 10 процената. Када се томе доају губици “Железница”, “Путева” и осталих државних фирми, онда је трошак који подносе грађани много већи. ”

У Србији има 510 јавних предузећа и она су, заједно посматрано, прошле године пословала са губитком. Изгубила су чак 51 милијарду динара што је 2,2 пута више од укупног губитка привреде Србије. У њима је запослено око 100.000 радника.

И њима ће, као и остатку јавног сектора у новембру или децембру плате бити смањене за 10 одсто. Таква мера ће, како се може чути из Владе, бити донета иако они не примају своје плате директно из буџета, али је јасно да оне ипак јесу буџетски трошак јер напослетку држава покрива њихове губитке у пословању. Могуће је да ће нека од њих, након што сума коју издвајају за плате запосленима буде смањена за 10 процената, постану профитабилна а она своју зараду почну да уплаћују у буџет. Колико је запослених у јавним предузећима вишак, то чини се нико не може у овом тренутку да каже. За целокуни јавни сектор се барата цифрама које се крећу од 80.000 до 160.000 људи, односно између 10 и 20 одсто од укупног броја запослених. Уколико би се тај однос применио на јавна предузећа, испоставило би се да је вишак између 10 и 20 хиљада људи.

У Влади за сада доста резервисано говоре о томе да ли ће бити отпуштања у јавним предузећима и чини се да је одлука о томе одложена док се не види да ли ће сада предложене мере фискалне консолидације имати довољног ефекта.

Ипак, када се зна да је просечна плата у државним фирмама осетно већа од оне у остатку привреде - према неким ранијим подацима радници у ЈП просечно зараде око 67.000 динара, јасно је да би решавање тих фирми од вишка запослених значајно смањило трошкове њиховог пословања и допринело бољем пуњењу буџета.

Уколико би се државне компаније решиле 10.000 прекобројних, то би њихово пословање - рачунајући само трошак за нето плате, пошто остатак и овако иде у буџет - растеретило за близу 70 милиона евра годишње. Уколико би се број запослених рационализовао за 20 процената, уштеда би била дупло већа - око 140 милиона евра.

В. Чворков

Како до 700 милиона евра

Влада ће наредних дана предложити мере фискалне консолидације којима би у наредној години требало смањити буџетски дефицит за 700 милиона евра са овогодишњих око 2,5 милијарде. У 2016. та уштеда би требало да буде повећана на око милијарду евра а у 2017. за целу 1,5 милијарду, чиме би годишњи мањак у државној каси требало да буде смањен на милијарду евра. То би, према овогодишњим подацима, било око три одсто бруто домаћег производа и сматрало би се колико-толико прихватљивим.

<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1703003/Radnici+%22Jumka%22+u+petak+u+Ministarstvu.html>

Radnici "Jumka" u petak u Ministarstvu

Pošto im je iz Ministarstva privrede obećano da će se o njihovim problemima razgovarati u petak, oko 250 radnika "Jumka" okončalo protest u Beogradu. Radnici štrajkuju zbog 30 neisplaćenih zarada, nije im povezan radni staž, a nemaju ni pravo na lečenje - pošto im nisu overene zdravstvene knjižice.

Predsednica Asocijacije slobodnih i nezavisnih sindikata (ASNS) Ranka Savić rekla je za *Betu* da će sastanak biti održan u Beogradu, a osim predstavnika radnika i Ministarstva, prisustvovaće i predstavnici posloводства fabrike, koja je u restrukturiranju.

Pripremila Miljana Okiljević Nikolić

To im je, kako je navela, obećao pomoćnik ministra privrede Milun Trivunac, koji ih je danas primio.

"Dogovoreno je da se u petak održi sastanak i, po obećanju koje smo dobili, neće se izaći dok se ne postigne dogovor", naglasila je Savićeva.

Ona je dodala da su predstavnici sindikata insistirali da sastanku u petak prisustvuje i ministar privrede Željko Sertić, ali Trivunac to nije mogao da potvrdi.

Kako je ranije rekla Savićeva, postalo je nemoguće da se živi, a radnici nemaju šta da jedu.

Radnici "Jumka", njih 1.700, štrajkuju zbog 30 neisplaćenih zarada, a kako su naveli, ne primaju ni minimalnu zaradu, isplate kasne i po nekoliko meseci, a nemaju ni povezan radni staž, ni pravo na lečenje, pošto im nisu overene zdravstvene knjižice.

Radnici su nezadovoljni i zato što ih niko nije obavestio da li je Agenciji za privatizaciju stiglo pismo o zainteresovanosti potencijalnih kupaca za tu fabriku, ili zainteresovanih nema.

Da bi prekinuli štrajk, radnici "Jumka" traže jednokratnu isplatu jedne zaostale zarade i zaključivanje Sporazuma o načinu i rokovima za izmirenje neisplaćenih zarada i neplaćenih doprinosa za obavezno socijalno osiguranje i socijalni program za zaposlene koji dobrovoljno žele da im prestane radni odnos.

Radnici traže i da se stave van snage sva rešenja i prijave koje su podnete protiv zaposlenih dok su bili u štrajku, ali i da se zaposlenima koji su bili u štrajku isplati 65 odsto osnovne zarade.

Kako je navela Ranka Savić, ukoliko taj sporazum ne bude potpisan, protesti će se radikalizovati - ići će se u blokadu auto-puta.

Pančevo: Na prodaju 13 preduzeća sa 3.500 radnika

U 502 preduzeća koja se privatizuju je i 13 pančevačkih, među kojima su i oba medija, RTV Pančevo i "Pančevac".

U ovih 13 preduzeća zaposleno je oko 3.400 radnika, a trenutno ih je najviše zaposleno u "Petrohemiji" i "Azotari". Jedan od njih, Milan Ivović, zaposlen je u "Azotari" trideset šest godina, a trenutno je na čelu Samostalnog sindikata. Smatra da "Azotara" ima budućnost i da će pronaći strateškog partnera.

- Od 2009. godine, kada je raskinuta privatizacija, dokazali smo kroz rad, proizvodnju i plasman naših proizvoda da je "Azotara" neophodna srpskoj poljoprivredi. Zog toga sam optimista i mislim da će država naći ozbiljnog strateškog partnera, koji će ulaganjem obezbediti đubrivo za poljoprivredu i nova radna mesta kroz novu tehnologiju i povećanje kapaciteta 'Azotare' - rekao je Milan Ivović, predsednik SSS-a "Azotare".

Pančevačka "Azotara" slovi, mada nikad i pred sudom dokazano, kao primer pljačke građana Srbije kroz privatizaciju. Kako je sprovedna prodaja, možda najviše svedoči podatak da je 2006. godine prodata za 13 miliona i 100.000 evra, a da je pogon "Karbamid 2" godinu dana kasnije ruskoj kompaniji prodat za 32,5 miliona evra. Vlasnici su bili konzorcijum litvanskih firmi "Arvi" i "Saniteks" i domaćeg "Univerzal holdinga". Privatizacija je raskinuta 2009. godine, a usledili su talasi hapšenja - Od bivšeg vlasnika Dušana Stupara, sve do specijalnog konsultanta "Azotare", pa i direktora "Azotare" nakon raskida privatizacije Radoslava Vujačića. Uhapšeno je i nekoliko privatnika i vlasnika preduzeća širom Srbije koji su poslovali sa ovim preduzećem, a poslednji u nizu koji je uhapšen zbog sumnji za malverzacije u poslovanju bio je vlasnik "Zekstre", predsednik Upravnog odbora Veterinarskog zavoda i FK "Partizan" Dragan Đurić.

Pored "Azotare", ne treba zaboraviti i ostalih 12 preduzeća koja se nalaze na spisku za privatizaciju. Prema rečima predsednika Samostalnog sindikata u Pančevu Milanka Bodiroge, dve trećine preduzeća trebalo bi da pronađu kupce ili strateške partnere.

- U ovakvoj situaciji koja vlada u zemlji i sa lošom materijalnom situacijom i najmanja nada je nada. Očekujem da barem dve trećine preduzeća nađu kupce ili strateške partnere kako bi imala budućnost. Pre svega mislim na "Petrohemiju", "Azotaru", "Staklaru" i "Utvu avione". Nadam se da će naći kupce ili strateške partnere i uploviti u mirnije vode - smatra Bodiroga.

Kako je saopštilo Ministarstvo privrede, najveći broj ponuda za preduzeća u zemlji, dali su privrednici iz Srbije, ali su stigle i 72 ponude iz Nemačke, 35 iz SAD, 34 iz susedne Bugarske, 26 iz Rusije i 21 iz Velike Britanije. Za Pančevo još uvek nema javnih podataka o tome da li se neko zainteresovao za neko od 13 preduzeća, koja treba da se prodaju do kraja 2015, dok je za medije rok ograničen do sredine jula iduće godine.

Kakvi su efekti Zakona o radu i da li su ispunjena obećanja vlasti

Zamajac za otpuštanja

AUTOR: LJILJANA BUKVIĆ

Od usvajanja novog Zakona o radu prošlo je dva meseca i iako je rano govoriti o konkretnim efektima na tržište rada i zaposlene, u sindikatima, koji se još nisu pomirili sa ovom odlukom Vlade, kažu da se i te kako oseća rezultat - poslodavci sada lakše otpuštaju radnike, a zbog izmena naknade za minuli rad i plate su manje. Što se naravno nikako ne podudara sa onim što je ministar rada Aleksandar Vulin po usvajanju teksta zakona krajem jula govorio.

- Prvi pozitivni efekti videće se sledeće godine i to će građani moći da osete kako po broju zaposlenih, tako i po uređenijem tržištu rada, rekao je tada Vulin. Novi ministar rada istakao je kako „ovo nije zakon o otpuštanju, već zakon o zapošljavanju i novim radnim mestima“. Sa čim se radnička klasa i njeni predstavnici u sindikatima nikako ne mogu složiti.

Tekst zakona koji se godinama krčkao u kazanima raznih sličnih vlada koje su prolazile kroz Nemanjinu 11 usaglašen je na kraju u minut do 12, odnosno u minut do proslave 100 dana rada Vlade Aleksandra Vučića. A tako je moralo biti kako bi premijer u očima naroda ispao kao čovek koji ispunjava svoja obećanja. Nekoliko zakona tako je preko noći usvojeno, između ostalih i ovaj o radu. Delovalo je da će zbog ogromnih razmimoilaženja između države, poslodavaca i sindikata po ovom pitanju, zakon mnogo teže proći. Međutim, on je usvojen, sindikati su malo protestovali, podneli zahtev Ustavnom sudu da se preispita zakon i njegovo saglasje sa najvećim državnim aktom. I to je otprilike to.

- Da, podneli smo žalbu Ustavnom sudu, ali nismo dobili nikakav odgovor, potvrđuje za Radnik Zoran Mihajlović, potpredsednik Samostalnog sindikata Srbije. Dva reprezentativna sindikata SSSS i UGS „Nezavisnost“ podneli su i krivičnu prijavu protiv ministra za rad i zapošljavanje zbog zloupotrebe službenog položaja i nesavesnog rada. U međuvremenu, ovaj sindikat je ministru Vulinu dao i takozvanu „zahvalnicu“, kaže Mihajlović.

- Kakav da je, Zakon je neprimenjiv u mnogim svojim delovima. Nije doneo ništa novo, napominje naš sagovornik. O pozitivnim efektima, kaže, ne može da se govori.

- Uštede od ovog zakona imaju samo poslodavci, zbog otpremnina koje moraju da isplaćuju samo za godine koje je radnik proveo kod njih, ali i zbog minulog rada. Nova radna mesta i nove investicije ovaj zakon svakako neće omogućiti, ističe Mihajlović.

Međutim, ministar rada nedavno je izjavio da je u poslednja dva meseca „porastao broj zaposlenih i da je u tom periodu prijavljeno više od 42.000 novih radnika“, kao i da „značajan deo zaposlenih čine stara radna mesta koja su do sada bila u sivoj zoni“. Mihajlović tvrdi da to što tih ljudi više nema na evidenciji rada nije rezultat zapošljavanja, već da je veliki deo njih, čak 30.000, obrisano sa biroa, jer se nisu javili u roku.

Izmenjeni zakon o radu omogućava između ostalog radnicima da pomoću platnih naloga naplate od poslodavaca zarade, kao i da to sve ide preko suda. U praksi će ovako nešto, smatraju sindikalci, ići veoma teško, gotovo nemoguće.

Predsednica Asocijacije slobodnih i nezavisnih sindikata Ranka Savić kaže da je dva meseca kratak period da bi se osetili pravi efekti novog Zakona o radu, ali da prema onom što se može videti po preduzećima, prema prvim reakcijama - nema ničeg pozitivnog. Naročito, naglašava, nije pomogao većem zapošljavanju.

- Jedina konkretna mera iz ovog zakona koja je uspela jeste lakše otpuštanje radnika. Mi na dnevnom nivou imamo problem sa otkazima. Eto, to je doneo novi zakon, da poslodavci mogu lakše da otpuštaju i radnike i predsednike sindikata, bez problema, kaže Savićeva za Radnik.

Ona napominje da su radnici ogorčeni zbog svega, a da im je od svih izmena najteže palo smanjenje zarada zbog minulog rada kod poslednjeg poslodavca. Izmene Zakona o radu, naime, predviđaju pravo na naknadu po osnovu minulog rada od 0,4 odsto po godini rada kod aktuelnog poslodavca.

- To uopšte nisu male pare, naročito za one koji imaju po 30 i više godina staža, ističe naša sagovornica. Ako se ovako nastavi, smatra ona, imaćemo novu armiju nezaposlenih, nedovoljno je novca za otpremnine, stvoriće se novi pritisak na socijalne fondove. Na pitanje šta sindikati tu mogu i moraju da učine, predsednica ASNS kaže da nešto moraju, i da je njihov prvi korak napravljen u ponedeljak, protestom radnika Jumka ispred Ministarstva privrede.

„Rezanje“ po novom zakonu

Prema novom Zakonu o radu, naknada zbog otkaza dobijenog kao tehnološki višak iznosi minimum zbir trećine zarade zaposlenog za svaku navršenu godinu rada kod aktuelnog poslodavca. Otpremnina zbog odlaska u penziju je dve prosečne plate zaposlenog, a ne tri kao do sada, zaposleni će imati pravo na naknadu za noćni rad od 26 odsto, ali ne i za smenski rad. Rad na određeno s jedne godine produžen je na dve godine, a naknada za minuli rad od 0,4 odsto se isplaćuje samo za godine provedene kod aktuelnog poslodavca. Prema Zakonu o radu, ubuduće zaposleni ima pravo na godišnji odmor mesec dana od zasnivanja radnog odnosa, a ne kako je to ranije bilo - šest meseci. Osim toga, u isto vreme usvojeni Zakon o PIO predviđa postepeno izjednačavanje starosne granice za odlazak u penziju za žene i muškarce, tako da će 2032. i žene i muškarci u penziju ići sa navršenih 65 godina starosti.

Ukoliko sindikati i uspeju da nateraju vlast i poslodavce da povećaju minimalac, njegove efekte osetiće samo mali deo radnika

Taktika gore-dole

AUTOR: ALEKSANDAR MILOŠEVIĆ

Minimalna cena rada u Srbiji nije menjana još od aprila 2012. godine, kada je sa ranijih 102 dinara po radnom satu podignuta na 115. Od tada do danas kurs je skočio sa 110,5 na 118,3 dinara za evro; inflacija je te 2012. bila čak 12,2 odsto, naredne 2013. još 2,2 odsto, a ove godine bi trebalo

da dostigne 2,5 odsto. To je oko 17 odsto rast cena za skoro tri godine, koliko radnici nisu videli povećanje plate. Stoga ne iznenađuju zahtevi sindikata da se iznos minimalne zarade poveća na 137,9 dinara po satu, o čemu do sada nije postignut nikakav dogovor.

Računica sindikata je jasna. Prema podacima Ministarstva trgovine, turizma i usluga, minimalna potrošačka korpa u julu je dostigla iznos od 34.267 dinara. Ako bi se minimalna plata postavila na nivo od samo 70 odsto minimalne korpe, onda bi ona trebalo da bude 23.987 dinara, što odgovara ceni od tačno 137,9 dinara po satu u prosečnom mesecu u kojem ima 174 radna sata. U poređenju sa i dalje važećom najnižom cenom rada od 115 dinara po satu radi se o povećanju od 20 odsto.

Poslodavci za ovoliki rast plata neće ni da čuju, a Vlada uglavnom ćuti, iako je sada sve na njoj. Sindikati odavno traže da se minimalna zarada trajno veže za minimalnu korpu, tako da jednom platom uvek može da se plati bar 70 odsto najosnovnijih mesečnih potreba. Na Socijalno-ekonomskom savetu, telu koje čine reprezentativni sindikati, predstavnici poslodavaca i Vlada Srbije, i koje odlučuje o visini minimalne zarade, ovaj predlog nikada nije „prošao“, pa se SES i dalje drži nemušte formule date u Zakonu o radu, kojom minimalnu cenu rada u praksi određuje onaj ko u datom trenutku ima veću političku težinu.

Naime, Zakon određuje da će se minimalna zarada utvrditi na osnovu „troškova života, kretanja prosečne zarade, egzistencijalnih i socijalnih potreba zaposlenog i njegove porodice, stope nezaposlenosti, kretanja zaposlenosti i opšteg nivoa ekonomske razvijenosti Srbije“. Dakle, pošto nema nikakve formule za izračunavanje minimalca, on se u svakom momentu može postaviti na bilo koji nivo, a u poslednje dve i po godine taj nivo je bio uvek isti - 115 dinara. Zbog toga su najsiromašniji građani od 2012. godine do danas postali još siromašniji.

Koliko siromašniji? Mnogo. Kada je aprila 2012. poslednji put podignuta najniža zarada, minimalna potrošačka korpa koštala je 29.648 dinara. Danas košta 34.267 dinara, a plata je ista. To znači da naši najslabije plaćeni građani odnekud moraju da pronađu čak 4.619 dinara mimo svoje zarade da bi mogli da kupe istu količinu robe koju su mogli pre dve i po godine, kada im je minimalna plata poslednji put podignuta. A ona sve vreme iznosi istih 20.010 dinara.

Iako Vlada Srbije još nije donela nikakvu konačnu odluku oko minimalne plate, ministar finansija Dušan Vujović je jasno rekao da je povećanje od 20 odsto koje traže sindikati „ekonomski neopravdano“ i ocenio da bi minimalac eventualno mogao da poraste za šest do sedam procenata. To znači da bi u najboljem slučaju najniže plate sa 20.010 dinara skočile na 21.411 dinara, što je 1.400 dinara više, odnosno da bi sat rada koštao 123 dinara. Ovakva „tanka“ povišica bi skoro prepolovila pad standarda koji su najmanje plaćeni radnici pretrpeli od 2012. do danas (pošto je zbog poskupljenja minimalne korpe njihova plata izgubila oko 15 odsto kupovne moći), što je suviše malo da bi iko od njih time mogao da bude zadovoljan. S druge strane, i sindikati traže „previše“, pošto bi sa 20 odsto povišice, standard zaposlenih sa dna lestvice skočio iznad nivoa na kom je bio u aprilu 2012.

Prema rečima Ivica Cvetanovića, predsednika Konfederacije slobodnih sindikata, granica siromaštva u Srbiji je na nivou plate od 23.000 do 24.000 dinara, zbog čega je jasno da je zahtev za povećanje minimalne zarade opravdan. Istovremeno, Cvetanović se protivi najavljenom smanjenju plata u javnom sektoru, smatrajući da postoji niz drugih načina da država uštedi novac, o čemu je KSS pismeno obavestio premijera Aleksandra Vučića.

Tu je drugi problem oko minimalne zarade. Naime, povećanje najniže cene rada sa sobom povlači i rast ostalih plata u privredi, jer se zarade određuju na osnovu koeficijenata. Ako najniži koeficijent 1 znači platu od minimalnih 20.010 dinara, onda oni sa koeficijentom 2 primaju 40.020 dinara. Ako se poveća minimalna zarada, jasno je da rastu i sve ostale.

Zaboravljeni platni razredi

Sredinom godine Vlada Srbije je obećala da će od jeseni uvesti takozvane platne razrede u javni sektor, tako da će biti sprečeno da kao do sada sekretarica i vozač u jednoj instituciji primaju mnogo više nego sekretarica i vozač u drugoj državnoj instituciji. Međutim, jesen je došla, a nadležno Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave platne razrede više ne pominje. Ovaj komplikovan posao, koji bi trebalo da postavi jedinstveni kriterijum za određivanje visine zarada za ista zanimanja širom javnog sektora, mogao bi, prema ranijim najavama, da zaživi posle usvajanja rebalansa budžeta, što se očekuje sredinom oktobra, i to fazno. Vlada bi, prema svim najavama, ovu reformu iskoristila da dodatno smanji plate u javnom sektoru, tako što bi platu za određeno zanimanje utvrdila na nivou koji je niži od trenutno prosečne plate koju danas primaju oni koji se bave tim zanimanjem. Pojednostavljeno, ako šofer u jednoj ustanovi prima 30.000 dinara, a u drugoj 60.000, Vlada neće odrediti da plata svih šofera ubuduće bude 45.000 nego manje od toga.

Apsurdno ili neodrživo

Moguće da će ovog puta biti prihvaćena ideja da se dozvoli da najniže zarade porastu, ali da to ne povuče za sobom i rast ostalih plata, što je ranije predlagao predsednik Unije poslodavaca Srbije Nebojša Atanacković. „Zbog teške situacije u kojoj se naša privredna nalazi, predlog sindikata za rast minimalne zarade od 20 odsto je apsurdan. Ni Vlada se nije složila sa računom sindikata da bi najniža cena rada trebalo da bude 137,9 dinara, jer to nije fiskalno održivo“, rekao je tim povodom Atanacković.

Sindikati oštri povodom plana za smanjenje plata u javnom sektoru

Mogući socijalni nemiri

AUTOR: ALEKSANDAR MILOŠEVIĆ

Beograd - Smanjenje svih plata većih od 25.000 dinara u javnom sektoru za 10 odsto, koje je najavio premijer Srbije Aleksandar Vučić kao glavnu meru u borbi za stabilizaciju javnih finansija, naišlo je na oštre kritike sindikata, a na delimičnu podršku međunarodnih finansijskih organizacija.

Sindikati veruju da je plan Vlade kontraproduktivan jer se smanjenjem plata i penzija smanjuje i potrošnja, a samim tim i privredna aktivnost, što može dovesti do pada prihoda od PDV-a i smanjenja broja zaposlenih, dok istovremeno podsećaju da postoji mnogo drugih načina da država uštedi novac, gde se posebno ističe otpuštanje partijski postavljenih „radnika“ i uspostavljanje profesionalnog rukovođenja javnim preduzećima, pre nego što se gurne ruka u radnički džep. Savez samostalnih sindikata tako ističe da će Vladine mere samo dovesti do dalje recesije, da će smanjiti kupovnu moć stanovništva i time prouzrokovati pad proizvodnje.

Sekretar SSSS-a Zoran Mihajlović čak je ocenio da će najavljene mere dovesti do socijalnih nemira, jer je „svakodnevni rast cena doveo građane na ivicu egzistencije“. Predsednik sindikata Nezavisnost Branislav Čanak izjavio je da je smanjivanje penzija nezakonito, jer je „pravo na penziju univerzalno ljudsko pravo“.

„Ne možete se čak ni sami odreći svoje penzije. To je pravo u koje niko ne može da zadire. Mogu samo da zamole penzionere da se odreknu jednog dela penzija, kao pozajmice državi“, rekao je Čanak i savetovao da bi „umesto smanjivanja plata u javnom sektoru država više uštedela otpuštanjem partijskih kadrova kojih ima oko 40.000“. Ivica Cvetanović, predsednik KSS, ocenio je da je smanjenje plata diskriminatorско, jer, kako kaže, svi građani treba da podnesu teret, a ne samo oni koji rade u javnom sektoru.

Poslodavci i finansijske institucije misle drukčije. Američka privredna komora u Srbiji je tako ocenila da će mere dovesti do poboljšanja na rashodnoj strani budžeta i da predstavljaju uvod u dugo očekivanu sveobuhvatnu reformu državne uprave. U Svetskoj banci su poručili da će Srbija morati da primeni oštrije mere od onih koje su primenile zemlje iz EU, ali i da cilj fiskalne konsolidacije mora da bude štednja u oblastima gde ima najviše rasipništva.

U pregovorima o pristupanju EU dva poglavlja o zapošljavanju i pravima radnika

Izazov primena zakona protiv diskriminacije

AUTOR: JELENA DIKOVIĆ

- Na putu ka Evropskoj uniji, Srbija će morati svoje propise da uskladi sa standardima Unije. U tom smislu, socijalna politika i prava radnika obuhvaćeni su u pregovaračkim poglavljima 2 i 19.

Kako za Danas kažu iz Ministarstva rada, zapošljavanja, boračkih i socijalnih pitanja, trajanje pregovora zavisi od merila koje dobijamo od Evropske komisije, ali i od političke situacije u datom trenutku. „Uopšteno govoreći, pregovori mogu da traju od jedne do pet godina. Pitanja koja se mogu pojaviti kao izazovi odnose se na implementaciju antidiskriminacionog zakonodavstva“, navode iz Ministarstva.

Što se tiče saradnje sa sindikatima, iz Ministarstva poručuju da će u domenu evropskih integracija, srpski sindikati biti uključeni u rad Zajedničkog konsultativnog odbora sastavljenog od predstavnika Evropskog ekonomskog i socijalnog komiteta i socijalnih partnera i drugih organizacija civilnog društva u Srbiji. „Ovaj komitet je telo za sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Osnovna uloga mu je da pomogne Savetu za stabilizaciju i pridruživanje - telo Vlade Republike Srbije zaduženo za praćenje realizacije SSP - u promovisanju dijaloga i saradnje socijalnih partnera i drugih organizacija civilnog društva u EU i Srbiji“.

Kako se dodaje, takav dijalog i saradnja treba da obuhvate sve bitne aspekte odnosa EU i Srbije koji se pojavljuju u kontekstu sprovođenja SSP i pregovora, posebno u poglavljima 2 i 19. Predviđeno je da se ovaj konsultativni odbor sastoji od devet predstavnika Evropskog ekonomskog i socijalnog komiteta - kao predstavnika EU - i devet predstavnika socijalnih partnera i drugih organizacija civilnog društva u Srbiji.

Poglavljje 2 - Slobodno kretanje radnika - obuhvata pristup tržištu rada, EURES (Evropska mreža za zapošljavanje), koordinaciju sistema socijalne sigurnosti, evropsku karticu zdravstvenog osiguranja. Ovo poglavljje je povezano s nizom pitanja, kao što su sloboda kretanja i boravka tokom zaposlenja u drugoj državi članici, ali i sa svim granama socijalnog osiguranja - penzijsko, zdravstveno, osiguranje za slučaj nezaposlenosti i pravo na porodična primanja.

Poglavljje 19 - Socijalna politika i zapošljavanje - obuhvata bezbednost i zdravlje na radu, radno pravo, socijalni dijalog, politiku zapošljavanja, Evropski socijalni fond, socijalnu inkluziju,

socijalnu zaštitu, zaštitu osoba sa invaliditetom, zabranu diskriminacije, jednake mogućnosti i penzijski sistem. Iz Ministarstva ukazuju da je u ovom poglavlju najveći broj obavezujućih propisa EU u vezi sa bezbednošću i zdravljem na radu, a nakon održanog sastanka bilateralnog skrininga u junu, procena je da je 95 odsto pozitivnih zakonskih i podzakonskih akata Srbije u ovoj oblasti već usaglašeno s navedenim propisima Unije.

U oblasti radnog prava propisi EU su u najvećoj meri vezani za organizaciju radnog vremena, posebno u oblasti pomorskog, vazdušnog i železničkog saobraćaja, kao i za radne uslove i socijalni dijalog - nepuno radno vreme, rad na određeno vreme, zaštita mladih na radu, kolektivna otpuštanja, prava zaposlenih kod promene poslodavca... Što se tiče oblasti politike zapošljavanja, usklađivanje s pravnim tekovinama EU odnosi se, pre svega, na treći deo Ugovora o funkcionisanju Unije, Odluku Saveta o smernicama za politiku zapošljavanja, EUROPE 2020 strategiju za efikasan, stabilan i održiv rast i ostale tekovine oko zapošljavanja.

„U oblasti koja se odnosi na Evropski socijalni fond (ESF), direktno se primenjuju uredbe EU, tako da će Vlada Srbije nastaviti da gradi odgovarajuće administrativne kapacitete za buduće upravljanje, sprovođenje, praćenje, reviziju i ocenu mera ESF na osnovu iskustava stečenih u korišćenju i upravljanju IPA fondovima. U pogledu programiranja, Vlada je započela izradu Programa reformi politike zapošljavanja i socijalne politike (ESRP), koji će poslužiti i kao osnov za programiranje IPA projekata u oblasti razvoja ljudskih resursa i time biti priprema za programiranje ESF. Srbija će pristupiti i Programu EaSI“, navode u Ministarstvu rada.

Važno je spomenuti da EK prati proces izrade ESRP „a ključni izazovi koji su definisani ovim dokumentom predstavljaju model kroz koji će se politike Srbije u oblasti socijalne inkluzije i socijalne zaštite usklađivati sa politikama EU“.

Zaštita osoba s invaliditetom i zabrana diskriminacije u vezi je sa primenom Konvencije UN o pravima osoba s invaliditetom, kao i za dve ključne direktive EU o zabrani diskriminacije. U oblasti jednakih mogućnosti usklađivanje se odnosi na primenu principa jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama, pristupu robama i uslugama i oblasti socijalne sigurnosti i samozapošljavanja.

Ograničenja za zapošljavanje u EU

EU postavlja određena ograničenja u slobodnom kretanju radnika iz novih država članica, tzv. prelazni period. Primera radi, prelazni period bio je određen za Španiju i Portugal u trajanju od sedam godina, tokom koga je radnicima iz tih zemalja bio ograničen slobodan pristup pri zapošljavanju, a sloboda njihovog kretanja postupno je ostvarena, navodi se na sajtu Beogradske otvorene škole.

Kragujevac: Brža proizvodnja siromaštva

AUTOR: ZORAN RADOVANOVIĆ

Pojašnjavajući minule sedmice na RTS-u „reformске poteze“ Vlade Srbije, koje se, uglavnom, svode na smanjenje plata i penzija i otpuštanja radnika u javnom sektoru, premijer Vučić je, demantujući tvrdnje opozicije da je Srbija faktički bankrotirala, poručio domaćoj javnosti da je Srbija čak „hiljadama milja daleko od bankrota“, zahvaljujući, pored ostalog, i primeni novog Zakona o radu.

Neposredno pre toga, iz Nacionalne službe za zapošljavanje (NSZ) stigla je na iznenađenje nedovoljno upućene javnosti oficijelna informacija da novi statistički podaci pokazuju istovremeno povećanje zaposlenosti i smanjenje broja nezaposlenih u Srbiji, što je rukovodstvo NSZ dovelo u direktnu vezu sa novim Zakonom o radu, čija primena, eto, „već donosi rezultate“.

U kragujevačkim sindikalnim organizacijama smatraju da su i Vučićeva tvrdnja o uticaju Zakona o radu na stanje u srpskom budžetu i dovođenje u vezu tog zakona sa navodnim rastom zaposlenosti u Srbiji obične besmislice, odnosno jeftina propaganda.

Predsednik Saveza samostalnih sindikata u Kragujevcu Jugoslav Ristić kaže da novi Zakon o radu nikako nije mogao da doprinese popravljaju dramatičnog stanja u srpskom budžetu, zbog malog broja državnih činovnika koji su menjali poslodavca i, otuda, zanemarljivog priliva novca u republičku kasu po osnovu kresanja njihovog minulog rada. Zato on smatra da „treba imati mnogo mašte da bi se tvrdilo da je novi zakon za mesec i po dana primene toliko popravio stanje u srpskom budžetu“.

- Jedini primetan efekat primene novog Zakona o radu jeste smanjenje zarada kod zaposlenih koji su menjali poslodavce na osnovu umanjenja naknade za minuli rad, kao i naknade za smenski rad. No, i tu su najviše pogođeni zaposleni u realnom, odnosno privatnom sektoru, koji su, zbog tranzicije koja traje decenijama, bili prinuđeni da menjaju poslodavce, i kojima su umanjene i nadoknade za rad u smenama. S druge strane, prikaz smanjenja broja nezaposlenih vezan je za brisanje iz evidencije Nacionalne službe za zapošljavanje onih koji se nisu na vreme javili ovoj službi, zbog beznađa kod traženja posla, kaže Ristić, napominjući da je donekle tačno da ima novog zapošljavanja, ali samo u državnom sektoru.

Kao primer, prema njegovim rečima, može da posluži kragujevačka „Elektrošumadija“, gde je, u poslednje vreme, „zaposleno oko 80 novih radnika, mahom članova Srpske napredne stranke, što predstavlja nastavak partijskog zapošljavanja“.

Lider kragujevačkog Samostalnog sindikata ističe potom da toj sindikalnoj organizaciji nije poznat nijedan slučaj novog zapošljavanja motivisanog Zakonom o radu, te poziva da joj se jave poslodavci, ako takvi postoje, koji su podstaknuti novim zakonom zaposlili nekog radnika.

- Nastavlja se, u stvari, praksa poslodavaca da angažuju neprijavljene radnike, kao i da plaćaju radnike manje od minimalne zarade. Podsticajne mere Vlade za prijavljivanje radnika smanjenjem doprinosa nisu dale nikakav efekat, jer poslodavci se osećaju zaštićeno, pa im je u uslovima teškog nerada Inspekcije rada mnogo draže da ne plaćaju ništa nego da plate i minimalni iznos za prijavljivanje radnika.

- Procene sindikata su da se, od početka godine, broj ukupno zaposlenih u Srbiji smanjio za oko 20.000, tvrdi Ristić i dodaje da ne očekuje povećanje broja zaposlenih u narednom periodu, jer je novi zakon predstavljao intervenciju na pogrešnom mestu, i kao takav ne može da ima pozitivnih efekata. Smanjenje zarada i proizvodnja siromaštva, što su bili prikriveni ciljevi ovog zakona, biće, kaže Ristić, postignuti delimično, ali ni to neće doneti očekivani efekat privlačenja investicija. Naprotiv, mnoga preduzeća u restrukturiranju neće dobiti nove vlasnike, već će otići u stečaj i likvidaciju, što će za posledicu imati povećanje broja nezaposlenih za još nekoliko desetina hiljada srpskih trudenika.

Sindikalni vođa radnika Zastave Oružja Dragan Ilić smatra da će se jasnija slika primene novog zakona pokazati nakon usaglašavanja kolektivnih ugovora sa tim zakonskim aktom. Ipak, i sada je,

prema njegovim rečima, vidljivo da taj zakon neće doprineti ostvarenju proklamovanih ciljeva, kakvi su povećanje zaposlenosti, priliv investicija i otvaranje novih radnih mesta. Primetno je, tvrdi on, da su radnici Kragujevca i Srbije sada u mnogo težem materijalnom i statusnom položaju nego ikada u istoriji srpskog radništva, započetoj polovinom 19. veka u kragujevačkoj Topolivnici, zbog ukidanja elementarnih prava zaposlenih koji su, nakon donošenja Zakona o radu, a u odsustvu pravne države, u potpunosti prepušteni samovolji poslodavaca.

Predsednik Sindikata u kragujevačkoj fabrici „Metal sistemi“ Miloš Tanasković tvrdi da paket tzv. reformskih zakona Vlade, među kojim su novi zakoni o radu i o privatizaciji, tom preduzeću i zaposlenima u njemu ništa dobro nisu doneli. Zakon o privatizaciji, navodi on, svojim kratkim rokovima odbija sve potencijalne partnere da sa „Metal sistemima“ sklapaju dugoročnije i ozbiljnije poslove. Poslodavac je, s druge strane, pokrenuo inicijativu za izmenu Kolektivnog ugovora i njegovo usklađivanje sa novim Zakonom o radu, tako da se u narednom periodu očekuje drastično pogoršanje materijalno-statusnog položaja zaposlenih. Takvih slučajeva, ističe Tanasković, u „Metal sistemima“ već ima, pošto poslodavac, zloupotrebljavajući „rastegljivo“ tumačenje pojedinih odredaba zakona, a po osnovu navodne hitnosti na radu, već raspoređuje radnike na druga radna mesta bez aneksa ugovora o radu, ili pokušava da ih pošalje na rad kod drugog poslodavca, bez navođenja prava zaposlenih u takvim slučajevima.

Batinanje radnika

Radnici u Šumadiji i Srbiji su i u vreme prethodnog Zakona o radu neretko bili prepušteni i izloženi zlovolji i ćudima poslodavaca. Tako su u Lapovu i Rači Kragujevačkoj zabeleženi slučajevi da su pojedini domaći i inostrani poslodavci disciplinu u svojim kolektivima uterivali i batinanjem radnika. Da li će to sada, sa novim Zakonom o radu, postati redovnija pojava, čuće se uskoro.

Užice: Stari kolektivni ugovori štite radnike

AUTOR: NENAD KOVAČEVIĆ

- Sve verzije Zakona o radu u poslednjih deset godina usvojene su sa obrazloženjem da će omogućiti novo zapošljavanje. Međutim, od novog zapošljavanja nema ništa! Dok u našem regionu ne bude bilo novih investicija, kojim bi se otvorila nova radna mesta, nijedan zakon neće omogućiti nova zapošljavanja, kaže za Danas Petrašin Drulović, predsednik Samostalnog sindikata za Zlatiborski okrug, dodavši da se zakon, koji je stupio na snagu još 29. jula ove godine, ni ne primenjuje u užičkom kraju.

Podsetivši da se taj sindikat protivio pojedinim odredbama zakona, za koji je istakao da „neće poboljšati položaj radnika“, Drulović ukazuje na to da će, umesto da pospeši zapošljavanje, novi Zakon o radu zajedno sa Zakonom o penzijsko-invalidskom osiguranju usporiti zapošljavanje.

- U velikim preduzećima i sindikati i poslodavci tvrde da neće primati nove radnike, jer zaposleni kojima nedostaje nekoliko meseci do punog penzijskog staža od 40 godina, a koji nemaju 65 godina života, ne žele da idu u penziju, jer će im penzije biti umanjenje za 20 odsto. Mnoga preduzeća su planirala podmlađivanje kadrova, ali to se neće dogoditi, navodi naš sagovornik, a potom ističe da država, kao najveći poslodavac, ne primenjuje novi Zakon o radu.

- Država je jedan od najvećih poslodavaca i krši sopstveni zakon, jer kada bi se primenile odredbe o minimalnoj ceni rada, ona bi bila 137,9 dinara, kaže Drulović i ističe da je jedan od najvećih

problema način plaćanja minulog rada, a potom ocenjuje da su postojeći kolektivni ugovori povoljniji za radnike, te da će oni, najverovatnije, u većini preduzeća i dalje ostati.

Veljko Ljubičić, predsednik UGS „Nezavisnost“ u Valjaonici bakra Sevojno, kaže da se u toj fabrici, za sada, ništa nije promenilo i da je i dalje na snazi stari kolektivni ugovor, za koji je rekao da je odličan i da će se neki njegovi delovi menjati ukoliko budu u suprotnosti sa novim Zakonom o radu.

- Nismo primili plate za avgust, otkada je zakon stupio na snagu, tako da ne znamo da li će isplata biti po starom ili novom zakonu. S druge strane, do Nove godine neće biti uskraćena isplata naknade od 0,4 odsto za svaku godinu minulog rada, jer je to sitan novac za fabriku, ali je veliki iznos za radnike, kaže Ljubičić i podseća da je u toj fabrici zaposleno 1.040 radnika, čije su mesečne neto zarade u proseku oko 46.000 dinara. S druge strane, kako ističe, nijedan zakon, pa ni novi Zakon o radu, ne može da obezbedi nova radna mesta i veće zapošljavanje.

- Vrapci na grani znaju da se niko neće zaposliti po tom zakonu, nego će se ljudi zapošljavati ako ima posla ili onda kada stariji radnici odlaze u penziju i kada je potrebno da se podmlade kadrovi. Bilo je pojedinačnih zapošljavanja u fabrici, zbog odlaska ljudi u penziju, kada je primljeno nekoliko mladih radnika po ugovoru na određeno vreme, navodi Ljubičić i ističe da nove radnike može da zaposli samo povećanje proizvodnje.

I Ljubiša Đokić, predsednik Samostalnog sindikata u Impol Sevalu, fabrici koja zapošljava oko 720 radnika i čija su prosečna neto primanja oko 58.000 dinara, deli mišljenje naših sagovornika, a potom objašnjava da je postojeći kolektivni ugovor u tom preduzeću veoma dobar i da će biti usaglašen sa novim zakonom do kraja godine.

- To se prevashodno odnosi na otpremnine prilikom odlaska u penziju. Politika naše firme je da se isplaćuje ono što je neoporezivo, a zakon kaže da su dve zarade neoporezive, a ako se isplaćuje više od toga, onda mora biti oporezovano, kaže Đokić, dodavši da „zakon ne može da zapošljava, već da stanje u privredi isključivo regulišu tržišni odnosi“.

- Radnici se primaju ako ima potrebe za njihovim radom ili nakon odlaska zaposlenih u penziju. Ne može zakon da zapošljava, nego to u privredi reguliše tržište kroz ponudu i potražnju. Tržište u privredi reguliše sve, a ne Zakon o radu, poručio je Ljubiša Đokić, predsednik Samostalnog sindikata u Impol Sevalu.

Demografija i investicije

- U Novoj Varoši prošle godine rođena su svega 82 deteta. To je prava demografska katastrofa. U toku je velika migracija stanovništva iz te opštine, jer ljudu nemaju posla i sele se u veće gradove. Ne može to da spreči Zakon o radu, već nove investicije, koje će otvoriti nova radna mesta - kaže Drulović i posebno ističe da užički kraj u poslednjih 15 godina nije imao nijednu novu investiciju.

Stručna i sindikalna javnost sa strahom gleda na mogućnost privatizacije 502 preduzeća

Borba za otpremnine

AUTOR: GOJKO VLAOVIĆ

Oko 90.000 radnika zaposlenih u 502 preduzeća u Srbiji koja očekuje privatizacija sa zebnjom čeka završetak procesa svojinske transformacije, koji je planiran za decembar 2015. godine. Naime, sva

preduzeća za koja ne bude pronađen kupac otići će u stečaj. To automatski znači ostanak bez posla za sve zaposlene u tim nekada uspešnim kolektivima.

Međutim, ni oni čija preduzeća nađu strateškog partnera neće biti bezbrižni. Prvo će strahovati da se ne nađu na spisku onih koje će novi poslodavac proglasiti tehnološkim viškom, a ako „prežive“ taj proces, sa zebnjom će gledati da li će im biti smanjena primanja.

Sindikalci i stručna javnost slažu se u oceni da radni ljude u tim preduzećima nemaju mnogo razloga da se nadaju nečim dobrom, a ne veruju ni da će dobiti pristojne otpremnine. Ipak, sindikalne centrale u Srbiji najavljuju beskompromisnu borbu za prava svog članstva, za opstanak njihovih preduzeća, redovne zarade i adekvatne otpremnine.

Zoran Vujović, predsednik Samostalnog sindikata metalaca Srbije, kaže za Radnik da otpuštanje bilo kog radnika u uslovima deficita u budžetu predstavlja pravi zločin i protivno je interesima države.

- Za svakog otpuštenog radnika država gubi poreze iz kojih puni budžet i obezbeđuje sredstva za zdravstvo, školstvo i socijalu. Stoga ne vidim da je državi u interesu otpuštanje radnika. Kada je reč o preduzećima iz metalnog kompleksa, a koja se nalaze u fazi restrukturiranja, odgovorno tvrdim da njih 99 odsto imaju potencijal da se održe na tržištu. Dakle, ne postoji nijedan razlog da bilo koje preduzeće iz metalnog kompleksa, a njih je oko 50, ode u stečaj i da radnici ostanu bez posla. Primera radi, seljacima su za rad na oranicama i njivama potrebni traktori. Mi imamo fabrike koje proizvode traktore i motore i ta preduzeća imaju tržište i samim tim treba da nastave da rade. Država treba da im omogući uslove za restrukturiranje, odnosno da „stanu na noge“ i pomogne da nađu strateškog partnera. Država bi trebalo da podstiče kupovinu domaćih proizvoda. Isto tako, ako želi da vodi odgovornu politiku prema građanima, država je dužna da uposli domaću industriju.

Branislav Čanak, predsednik UGS „Nezavisnost“, kaže za Radnik da Vlada nema kapaciteta da uspešno sprovede restrukturiranje i privatizaciju 502 firme u Srbiji i da obezbedi pristojne otpremnine za radnike koji ostanu bez posla.

- Premijer Vučić nam je rekao da očekuje da se može uspešno privatizovati između 80 i 110 preduzeća. Ne verujem da će to baš ići tako kako je rečeno. Očekujem da će nedostatak kapaciteta Vlade da se suoči sa ovim problemima i odlazak velikog broja preduzeća u stečaj dovesti do opravdanog nezadovoljstva radnika. Mi u UGS „Nezavisnost“ ćemo se svakako maksimalno boriti za ostvarenje prava našeg članstva i svih radnika u Srbiji, naglašava Čanak.

Ivica Cvetanović, predsednik Konfederacije slobodnih sindikata, ističe da su radnici u Srbiji u velikom strahu zbog ovog procesa

- KSS smatra da nije dobro davati rokove do kada ovakvi procesi treba da se završe, već treba stvoriti najbolje uslove da svako preduzeće koje ima potencijala nastavi sa radom. Firme koja su u fazi privatizacije u ovom trenutku možemo podeliti u dve grupe. U prvoj grupi su one koja ne rade skoro 15 godina. Zaposleni u njima su već našli nove poslove, odnosno egzistenciju svojih porodica obezbeđuju na drugi način. Oni bi trebalo da uzmu otpremnine, a država bi trebalo da se postara da one budu onakve kako to i dolikuje. U drugoj grupi su ona preduzeća koja mogu da opstanu na tržištu. Njima država treba da pomogne i da im nađe strateškog partnera. Mi u KSS smatramo da je najbolji model dokapitalizacija, odnosno da država ostane većinski vlasnik u tim preduzećima. Na

taj način bi se adekvatno štitila prava zaposlenih, a i država bi imala koristi od profita koji bi ostvarivala kao akcionar, ističe Cvetanović.

I Željko Veselinović, predsednik USS „Sloga“, naglašava da najveći broj zaposlenih u tim preduzećima ne veruje da njihove kolektive država restrukturiranjem može da izvuče iz „bule“.

- Obišao sam nedavno nekoliko tih firmi i primetio sam vidno neraspoloženje. Radnici ne veruju da Vlada može da obezbedi nastavak rada njihovih firmi. S obzirom na takvu situaciju najveći broj radnika iz ta 502 preduzeća će najradije da uzme otpremnine i pokušati da nađe novo zaposlenje. Međutim, veliki problem predstavlja to što država nije spremna da radnicima isplati otpremnine od 300 evra po godini radnog staža, što bi im obezbedilo kakvu-takvu sigurnost dok su bez posla. Donošenjem niza takozvanih reformskih zakona vlast se pobrinula da ne mora da isplati otpremnine u tom iznosu, već će one biti od 12 do 13 hiljada dinara. Reč je o bednim iznosima koji neće moći da podmire potrebe radnika i njihovih porodica duže od tri meseca, objašnjava Veselinović.

On ističe da se „Sloga“ zalaže da države sve radnike za koje postoje uslovi prebaci u preduzeća koja kontroliše. Primera radi, ako se privatizuju neke ćerke-firme koje su radile za preduzeća u većinskom vlasništvu države, radnike koji budu tehnološki višak treba prebaciti u osnovnu delatnost.

- „Sloga“ će se zalagati da radnicima koji dobiju otkaze pripadne otpremnina od 300 evra i da se ona nikako ne smanjuje. Spremni smo da saradujemo i sa drugim sindikalnim centralama na terenu, ako je ta saradnja na lokalnu moguća. Takođe, smatramo da država preduzećima koja idu u stečaj treba da pruži šansu tako što bi im dozvolila se organizuju po principu radničkog akcionarstva. Praksa je pokazala da su neka preduzeća u Srbiji na taj način, birajući iz svojih redova posloводство i samostalno nalazeći poslove, uspešno bitisala na tržištu. Dati im priliku da se sami bore za „svoje mesto pod suncem“ je daleko korektnije i ispravnije nego oterati ih u stečaj i socijalnu neizvesnost.

Opet kreću protesti

Ranka Savić, predsednica ASNS ističe da radnici imaju i te kako razloga da strahuju za svoju budućnost jer država ništa ne čini da se njihovi problemi reše. „Razlog za protest radnika Jumka iz Vranja ispred zgrade Ministarstva privrede je taj što vlast ništa nije učinila kako bi se njihovo preduzeće restrukturiralo. Istovetna je katastrofalna situacija i u drugim preduzećima. Logično je da će se najveći broj tih firmi naći u stečaju, a njihovi radnici ostati bez posla. Zbog toga a i zbog neodgovornog ponašanja vlasti u aktuelnom procesu restrukturiranja i privatizacije preduzeća u Srbiji ASNS će organizovati proteste sa ciljem zaštite radničkih prava“, kaže Savićeva.

Početak novembra prvi rezultati

Dostavljanje ponuda na adresu Agencije za privatizaciju za kupovinu 502 firme u Srbiji završeno je u ponedeljak, 15. septembra. U narednom periodu te ponude će se razmatrati i one koje imaju osnova biće upućene na uvid Ministarstvu privrede i Vladi Srbije. Očekuje se da se taj proces završi do 1. novembra, kada bi trebalo da se zna više o tome koja preduzeća će se privatizovati a koja će otići u stečaj.

Sindikati prosvete i zdravstva bez jedinstvenog odgovora na odluku vlade da zaposlenima u javnom sektoru smanji plate za 10 odsto

Razočarani i neodlučni

AUTOR: VESNA ANDRIĆ

Razočarani i neodlučni - tako bi se najkraće mogla opisati reakcija sindikata prosvete i zdravstva na odluku Vlade Srbije da se zaposlenima u javnom sektoru sa primanjima preko 25.000 dinara plate smanje za 10 do 10,5 odsto. Iako predstavnici svih reprezentativnih sindikata osuđuju ovaj potez vlade, napominjući da su prosečne zarade u zdravstvu i obrazovanju ispod republičkog proseka, njihov zajednički protest u ovom trenutku se čini kao nemoguć.

Sindikati obrazovanja tradicionalnu razjedinjenost već su demonstrirali početkom septembra, s obzirom da je prvog dana nove školske godine štrajkovala samo Unija sindikata prosvetnih radnika Srbije. Ostala tri reprezentativna sindikata (GSPRS „Nezavisnost“, Sindikat obrazovanja Srbije i Sindikat radnika u prosveti Srbije) nisu podržala protest, uz obrazloženje da 1. septembar nije zgodan datum za štrajk, a sada tek najavljuju novi sastanak na kome će dogovoriti dalju strategiju. Predsednik Sindikata radnika u prosveti Srbije Slobodan Brajković kaže da će taj sastanak biti održan tokom ove nedelje i da bi svi sindikati trebalo da nastupe jedinstveno.

- Ovo što je premijer Aleksandar Vučić saopštio nije korektno prema obrazovanju i zdravstvu, jer se zaposlenima u tim delatnostima smanjuju plate na račun partijskih kadrova koji su našli uhlebljenje u javnom sektoru. Oni ne rade ništa i primaju platu, a ako profesor ostane bez jednog časa, odmah mu se smanjuje plata za pet odsto. U prosveti 20.000 zaposlenih nema pun fond časova i zbog toga primaju između 5.000 i 17.000 dinara, a prosečna plata u osnovnim i srednjim školama je oko 38.000 dinara, kaže Brajković.

On dodaje da obrazovanju ne ide naruku ni povećanje minimalne cene rada, jer će se time još više približiti plate spremačica i profesora sa sedmim stepenom stručne spreme. Brajković dodaje da trenutno 15.000 radnika u obrazovanju prima minimalan lični dohodak.

Računica koju izvodi Dragan Matijević, predsednik Unije sindikata prosvetnih radnika, je jasna: s obzirom da će se minimalna zarada povećati za najverovatnije sedam odsto, a plate profesora smanjiti za 10 odsto, odnos plata zaposlenih sa prvim i sedmim stepenom stručnosti spustiće se na neverovatnih 1:1,89. Time će se obrazovanje još više udaljiti od cilja da se uspostavi nekadašnji odnos 1:3.

- Pošto će zarade preko 25.000 dinara biti linearno umanjene za 10 ili 10,5 odsto, profesor početnik će umesto 45.000 dinara imati 40.500, a nastavnik sa VI stepenom stručnosti primaće 35.000 dinara umesto sadašnjih 39.000. Ipak, konačna računica znaće se tek posle usvajanja rebalansa budžeta za 2014. godinu, kaže Matijević.

Upravo za taj dan Unija najavljuje protest ispred parlamenta, a potom svakog 6. i 21. u mesecu, što su datumi kada prosvetari primaju platu. Matijević kaže da će se detalji o načinu protesta u školama biti utvrđeni na sednici Predsedništva, napominjući da taj sindikat sigurno neće mirno gledati kako zaposlene u prosveti „potkradaju“.

- Posle Obrenovca i Kladova ovo je treća elementarna nepogoda. Nadali smo se da u ovoj zemlji postoji zrno zdravog razuma, ali očigledno smo pogrešili, komentariše Matijević odluku vlade o smanjenju plata u javnom sektoru.

Tomislav Živanović, lider Granskog sindikata prosvetnih radnika „Nezavisnost“, ocenjuje da će najavljenim merama ponovo biti oštećeni nosioci delatnosti u obrazovanju i da državu taj sektor ne interesuje. Živanović ističe da će „Nezavisnost“ podržati štrajk ukoliko to bude zajednička odluka svih sindikata, ali ocenjuje da će raspoloženje članstva za protest narasti tek krajem godine, odnosno kada budu osetili udar na džep. Čini se da je u ovom trenutku najuzdržaniji Sindikat obrazovanja Srbije, koji smatra da bi vlada trebalo da potpiše sa sindikalcima protokol u kome će precizirati dužinu trajanja smanjenja plata.

I među sindikatima zdravstva nema odgovora na koji način će sprečiti ili ublažiti mere vlade. Predsednik Sindikata zaposlenih u zdravstvu i socijalnoj zaštiti Srbije Zoran Savić kaže da će rukovodeći organi u narednim danima zauzeti stav, a sličan odgovor dobili smo i u Granskom sindikatu zdravstva i socijalne zaštite „Nezavisnost“. Sekretar te sindikalne organizacije Goran Dejanović kaže da će Izvršni odbor UGS Nezavisnost doneti „neku odluku“, a da potom slede sednice glavnih i izvršnih odbora po delatnostima.

- U ovom trenutku ne mogu da kažem kakve će biti odluke, ali je sigurno da nećemo sedeti skrštenih ruku. Za nas potez vlade nije iznenađenje, jer je smanjenje plata odavno najavljeno i o tome se više puta razgovaralo na sednicama naših organa. Plate u zdravstvu, prosveti, kulturi i pravosuđu su od 2008. do 2012. bile zamrznute, a 2012. i 2013. smo imali minimalno povećanje od jedan do 1,5 odsto. Ove godine nismo dobili ništa, kaže Dejanović, napominjući da je prosečna zarada u zdravstvu ispod 40.000 dinara.

Sindikat lekara i farmaceuta Srbije (SLFS) doneće odluku o daljim koracima na sednici Glavnog odbora 26. septembra.

- Najavljenim merama vlade morali bismo na svaki način da se suprotstavimo. Pokušaćemo da se dogovorimo sa ostalim sindikatima zdravstva, jer ovoga puta svi mislimo isto, ali nismo saglasni o načinima kako da se suprotstavimo. Moja ideja je da za početak krenemo zajednički protest sa sindikatima obrazovanja, ali najpre moramo da utvrdimo naš stav, kaže Dragan Cvetić, predsednik SLFS.

On ukazuje da su lekari zaposleni u bolnicama zbog solidarnog poreza već ostali bez jedne i po dve plate, a u domovima zdravlja od jedne do jedne i po, te da će ovog puta najviše biti oštećeni „najkvalitetniji, najiskusniji i ljudi sa najviše radnog staža, koji po prirodi posla i najviše zarađuju“.

- Nezadovoljstvo lekara je ogromno, čini se da nikad nije bilo ovoliko. To je posledica dve naopake odluke iz decembra prošle godine o uvođenju solidarnog poreza i o zabrani zapošljavanja. Ovo što se sada događa je samo kap koja prevršuje čašu, ne samo što se tiče plata već i uslova u kojima rade. Stanje u zdravstvu je katastrofalno, ocenjuje Dragan Cvetić, napominjući da su lekari u Srbiji najlošije plaćeni u regionu. On dodaje da su prosveta i zdravstvo delatnosti od posebnog društvenog značaja i da bi ih trebalo posmatrati drugačije u odnosu na ostali deo javnog sektora. Kao razlog zbog kojeg bi zdravstvo trebalo izuzeti iz vladinih mera štednje Cvetić navodi i to što se ne finansira iz budžeta već iz Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje.

| Lekarima svega dosta, neće da budu čuvari fonda RFZO

- Lekarima je već svega dosta. Dosta im je uloge čuvara socijalnog mira, zadate uloge u iluziji da je zdravstvo besplatno i dostupno svima, da svi imaju sva prava, a da smo mi ti koji im ta prava često uskraćujemo. Dosta nam je uloge čuvara fonda RFZO i mira Ministarstva zdravlja. Dosta nam je ignorisanje činjenica da nam zdravstvo propada, da smo na poslednjem mestu u Evropi, da smo daleko od svetskih standarda lečenja, da nam kako specijalisti, tako i mladi lekari odlaze iz zemlje, da će za pet do deset godina polovina specijalista otići u penziju i da uskoro neće imati ko da nas leči. Dosta nam je čekanja na reforme koje bi trebalo da promene situaciju nabolje, a u stvarnosti tonemo sve dublje, poručuje Cvetić.

Rok za privatizaciju medija 1. jul sledeće godine

Strepi više od 2.000 radnika

AUTOR: BOJAN CVEJIĆ

Vlada Srbije letos je konačno usvojila set medijskih zakona kojima je, između ostalog, utvrđen i rok za završetak povlačenja države iz vlasništva u medijima. Uprkos svim onim medijskim radnicima koji su se nadali da će se od privatizacije odustati makar delimično, na tu priču je stavljena tačka.

Država se povlači iz medija definitivno, makar kako kažu nadležni, a 74 medija u Srbiji dostavila su u zakonskom roku Agenciji za privatizaciju inicijative za pokretanje postupka njihove prodaje. Prema dostupnim podacima, reč je o najmanje 2.000 zaposlenih koji narednih meseci očekuju da vide kakva će biti njihova sudbina, dok za 11 medija još nema podataka o broju zaposlenih.

Nedavno je objavljen javni poziv za dostavljanje pisama o zainteresovanosti za 502 preduzeća u Srbiji, među kojima su 63 medija. U međuvremenu, u roku propisanom Zakonom o javnom informisanju pristiglo je inicijativa za još 11 medija, među kojima je i novinska agenciji Tanjug. U 63 medija, o kojima su dostupni podaci, radi ukupno 2.055 ljudi. Najviše medijskih radnika broji Politika - 300, zatim Studio B 243, a iznad 70 zaposlenih imaju i TV Apolo iz Novog Sada, RTV Kragujevac, TV Novi put iz Jagodine, Niška TV, RTV Kruševac i TV Novi Pazar.

Javni poziv za privatizaciju pomenutih 11 medija može se skoro očekivati. Reč je o Informativnom centru Kosjerić, RTV Kovačica, Radiju Beočin, Ivanjičkom radiju, Pres centru Vladičinog Hana, novinskoj agenciji Tanjug, Informativnom JP Preševo, Radiju Čičevac, IC Odžaci, Radio i film Bor i Kulturno-informativnom centru Mladost iz Futoga.

Direktorka beogradske televizije Studio B Ivana Vučićević kaže za Radnik da u ovom času ne zna mnogo detalja o privatizaciji, jer nisu donesena podzakonska akta koja će mnogo toga precizirati. Ona kaže da je počeo proces i da sada čekaju procenu kapitala koju poseduje Studio B.

- U ovom trenutku imamo preko 240 zaposlenih, što je optimalno za ovaj proces rada, odnosno proizvodnje programa. Napominjem da se u našu kuću nije ulagalo više od deset godina i da što se modernizacije tiče, mi se nalazimo na najnižem nivou u smislu tehničke opremljenosti, te stoga nam je potrebno za normalno funkcionisanje veći broj radnika u odnosu na druge televizije. Ono što mogu da kažem iz ugla direktora televizije, jeste da ću se truditi da zaposleni zadrže svoja radna mesta, a s obzirom na to da već imamo zainteresovane za određene socijalne programe, koji bi se možda u budućnosti realizovali, da bi određeni procenat te socijalne programe i prihvatio, objašnjava direktorka Studija B.

Direktorka RTV Kragujevac i predstavnica Kragujevačke inicijative Jovanka Marović navodi za Radnik da joj se čini da država nije baš pripremljena za privatizaciju medija, a da mediji ne mogu da se prodaju po svaku cenu.

- Država bi trebalo da nađe strateške partnere za privatizaciju. To bi bilo pametno ako imaju nameru da ne ugase informisanje na lokalnom nivou. Međutim, država trenutno nema jasan koncept kako da privatizuje medije, ocenjuje Marovićeva, koja je ispred Kragujevačke inicijative pre donošenja medijskih zakona zastupala stanovište da najznačajnije medije treba pretvoriti u lokalne i regionalne javne servise, a ne privatizovati sve.

Podsetimo, rok za privatizaciju medija je 1. jul 2015. godine, a ukoliko medij ne bude prodat do tada, postupak se obustavlja, a kapital se privatizuje prenosom akcija zaposlenima bez naknade. Ako zaposleni ne prihvate prenos besplatnih akcija, medij prestaje da postoji i briše se iz registra, a odluku o promeni delatnosti izdavača ili ukidanju izdavača donosi osnivač izdavača. Zakon je predvideo i da se privatizacija medija vrši na način kojim se obezbeđuje kontinuitet u proizvodnji medijskih sadržaja od javnog interesa, u periodu od pet godina od dana zaključivanja ugovora o prodaji kapitala.

PROUNS: Gašenje više od 80 medija

Novoformirano Profesionalno udruženje novinara Srbije smatra da će najavljena privatizacija medija na način predviđen medijskim zakonima bez dileme dovesti do gašenja više od 80 lokalnih i regionalnih medija u Srbiji. „To dokazuju i naša saznanja da, iako je istekao rok, Agenciji za privatizaciju nije dostavljeno nijedno pismo zainteresovanosti potencijalnih kupaca medija. Naše udruženje pozvaće zaposlene u medijima da ne prihvate ponuđene besplatne akcije, jer ne želimo da se krivica za gašenje medija prebaci na zaposlene i da na taj način aboliramo one koji su osmislili protivustavni koncept beskompromisne privatizacije koji je u suprotnosti sa Medijskom strategijom i preporukama Saveta Evrope, kaže za Radnik predsednica PROUNS Jelena Vučićević.

Le Studio i trupa „Kroz prozor fabrika“, prvi nezavisni i alternativni teatar sa stalnim repertoarom u Beogradu

Pozorišna gerila protiv represije

AUTOR: MARIJA KRTINIĆ

Prvo nezavisno pozorište sa stalnim repertoarom u Beogradu Le Studio nedavno je započelo treću sezonu. Za postojanje malog teatra na Dorćolu (50 mesta) zaslužna je trupa „Kroz prozor fabrika“, koju su pre nekoliko godina formirali francuski reditelj Žan-Batist Demarinji i scenografkinja Sanja Maljković.

Kako kažu, trupa je nastala sa ciljem razvijanja i negovanja umetničkog u pozorištu, ali i društveno odgovornog delovanja. Tako se sve predstave sa repertoara bave političkim i aktuelnim temama, a poseban vid njihovog angažmana bio je kada je predstava „Nemam da platim i neću da platim“ izašla među narod, ne čekajući da on dođe u pozorište. Komad je, naime, gostovao u Tuzli, kao podrška građanskim protestima početkom marta, kao i u Zrenjaninu u radničkoj fabrici Penpharm, kao deo programa „Da nam živi, živi rad“ u organizaciji pokreta „Ravnopravnost“ tokom obeležavanja 1. maja.

Jedan od osnivača alternativnog pozorišta „Le Studio“ Žan-Batist Demarinji kaže za Danas da je osim umetničkog, za njih vrlo važno i negovanje etičkog.

- Etičko pitanje u pozorištu je pitanje odgovornosti. Mi smo odgovorni za smisao i kvalitet onoga što nudimo publici. Mi svi (glumci, scenografi, reditelji, muzičari, kostimografi itd.) odgovorni smo za ono što napravimo pred vama koji platite svoje ulaznice, koji dođete da vidite naše predstave. Imamo malo vremena, sat i po, da pokušamo da učinimo da doživite nešto nezaboravno. Treba da odete kući oduševljeni, sa željom da se vratite. Bilo u Beogradu ili Parizu, toliko sam puta prisustvovao mlakim, dosadnim i samodovoljnim predstavama. Predstave u kojima je zaboravljena jedna stvar: izuzetna čast koju smo mi, publika, ukazali time što smo došli da ih vidimo. Drugim rečima, u pozorištu je kao u ljubavi: ako se pažnja prema drugom izgubi, veza se prekida. Ne iznenađuje što su pozorišta sve praznija. Mi se ponosimo jednom stvari - igramo pred uvek punom salom svake večeri, ističe francuski reditelj.

Svoj otvoreni angažman tvorci trupe „Kroz prozor fabrika“ često nazivaju i pozorišnom gerilom.

- Taj termin koristim u metaforičkom smislu. Gerilsko pozorište je prema institucionalnom pozorištu isto što i gerilski rat prema ratu pozicija. Ono poštuje drugačija pravila, bavi se drugim ubeđenjima, pripada drugoj ekonomiji. Ideal gerilskog pozorišta je uporedo politički i umetnički, kao dve strane istog novčića. Politički je prevashodno u izboru tema. Gerilsko pozorište nastoji da prikaže različite oblike represije - fizičke, moralne, ideološke i ekonomske. Trudi se da iskaže sva osnovna pitanja koje društvo sebi postavlja ili se ne ustručava da ih postavi. Umetnički je u tom smislu da je osnovni neprijatelj gerilskog pozorišta konzervativizam, kukavičluk i diletantizam. Njegova borba je prevashodno borba protiv samog sebe. Protiv navika, klišea, lenjosti koje svako poseduje, kako bi se otkrile neistražene estetske teritorije. Ali gerilsko pozorište je, pre svega, popularno pozorište. Ovo se najpre odnosi na spremnost da se obraćamo svima, bez obzira na društvenu klasu, u ime zajedničkog prava na lepotu, ideje, kulturu i umetnost. Gerilsko pozorište je pozorište koje, putem tema kojima se bavi, idejama i estetikom koju prikazuje, ceni ulaznica, nastoji da okupi i zainteresuje pojedince iz različitih sredina, ističe naš sagovornik.

Na pitanje kako biraju teme za svoje projekte, on odgovara da ne počinje rad na predstavi sebi govoreći: „Hej, danas želim da pričam o privatizaciji ili nacionalizmu ili nečem trećem.“

- Predstava počinje susretom sa nekoliko stvari, ponekad potpuno trivijalnih: likom, anegdotom koju nam je neko ispričao, tekstom koji smo otkrili ili pričom za koju nam se čini da se na isti način bavi političkim temama koje nas interesuju, napominje Demarinji. Kada je reč o predstavi „Nemam da platim i neću da platim“, kaže da ga je iznenadni susret sa aktuelnim političkim elementima inspirisao da tekst Darija Foa smesti u savremenu Srbiju.

- Nova vlada je upravo izabrana zbog političkog programa koji se odnosio na one najsiromašnije. A onda je prva stvar koju su poduzeli bila da povećaju PDV, nepravedan porez, kao što znamo, s obzirom da oporezuje na isti način i siromašne i bogate. Prodavnice to koriste kako bi povećale cene, čak i proizvoda koji ne podležu PDV sistemu. Tako sam počeo da radim na „Neću da platim i nemam da platim“. Zatim smo se sastali sa bivšim radnicima koji su otpušteni tokom talasa privatizacija prethodnih vlada kako bismo čuli njihovu priču. Ovo istraživanje je otvorilo mnoga pitanja i teme koje smo tokom proba obrađivali u predstavi. Ovaj pristup nije nov, a drama Darija Foa je podložna ovom tipu adaptacije s obzirom da je i on sam osavremenjivao ovaj tekst nekoliko puta, zamenjujući zastarele političke reference sa onim aktuelnijim. Mi smo se ovom radu predali potpuno, pokušavajući zbilja da sagledamo situaciju sa svih strana i da je razumemo. Svi, ceo tim. Zbog toga su nam neobično bila važna igranja u Tuzli i Zrenjaninu, kad smo igrali pred radnicima, ističe reditelj.

On smatra i da je važno da se pozorište bavi aktuelnim političkim temama.

- U Srbiji sama reč „politika“ nije na dobrom glasu. Ona je sinonim za igru moći, odnose među klanovima, borbu partija u grabeži javnih resursa. Mislim da je to prvi politički problem - gubitak poverenja u politiku, odnosno u pronalaženje načina, možda pravednijih, za zajednički život, konstatuje Demarinji i dodaje da pozorište može da ohrabri ljude na delanje, a ne samo na razmišljanje.

- Mislim da pozorište ima moć da nas ohrabri da razmišljamo i delamo, ako smo dovoljno hrabri da čujemo šta nam govori.

Prate ih kao nekad rokere

„Pozorište Le Studio je mlado, staro tek godinu i po. Sve je uspešnije i zbog toga smo sigurniji da idemo u dobrom pravcu. Sve više i više ljudi prepoznaje kod nas ono što im je nedostajalo u Beogradu: spojeno umetnički zahtevne predstave i prijateljsku atmosferu. Publika nas prati iz jedne predstave u drugu, pomalo kao što bi to činili sa nekim rok bendom. Neki ljudi dođu prvi put, i toliko su zadovoljni da rezervišu odmah za sve ostale predstave. I zato nastavljamo sa radom“, zaključuje francuski reditelj i napominje da ovim putem planiraju da nastave i u budućnosti.

Konkurs Fondacije Fridrih Ebert za upis treće generacije na Univerzitet socijaldemokratije

Prijave do četvrtka

Fondacija Fridrih Ebert raspisala je konkurs za prijem 30 polaznika treće generacije Univerziteta socijaldemokratije u Novom Sadu. Prijave za konkurs su mogle da se dostave od 15. do 25. septembra ove godine, tako da polaznici imaju još tri dana da pošalju svoje zahteve.

Univerzitet socijaldemokratije (UNISD) je dodiplomski kurs o levim ideologijama namenjen mladim političarima socijaldemokratskih partija, aktivistima građanskog društva, univerzitetskim studentima i novinarima. UNISD pruža znanje o razvoju, izazovima i dometima socijaldemokratskih ideja. UNISD predavači su društveno angažovani profesori i mladi eksperti. Program UNISD je usmeren na upoznavanje polaznika sa teorijskim okvirom i doktrinom leveice, odnosno socijaldemokratije, ali i dalje unapređuje ovo znanje podržavajući kritičko promišljanje, čime razvija građansku odgovornost, stvarajući kapacitete za društvene reforme. Na ovogodišnjem UNISD-u biće obuhvaćena sledeća predavanja i treninzi:

* Socijaldemokratske vrednosti

* Levica u Srbiji

* Izborni sistem Srbije

* Institucionalni okvir

* Sindikati i položaj radnika

* Uloga civilnog društva

u poboljšanju radničkih prava

- * Ljudska i manjinska prava
- * Rodna ravnopravnost
- * Suočavanje sa prošlošću
- * Antifašizam u Srbiji
- * Regionalni odnosi i saradnja
- * Evropska unija
- * Trening o pisanju projekata
- * Trening o političkoj komunikaciji i o javnom nastupu

Više informacija o ovom programu mogu se naći na sajtu fes.rs, a tamo su i uputstva kako se treba prijaviti.